

ASUMINEN & YHTEISKUNTA

4/2020

**Asumisoikeus-
laki muuttuu**

s. 4

**Kohtuuhintaisen
asumisen vaikeus**

s. 5

**Korona asunto-
markkinoilla**

s. 6

**Kotiseutuja
moneen lähtöön**

s. 9-10

Asukasliitto ry
 Vuosaarentie 6a B, 00980 Helsinki
 p. 045 132 8404 (toimisto)
 asukasliitto@asukasliitto.fi
 www.asukasliitto.fi

Asukasliitto on vuonna 1974 perustettu valtakunnallinen, kaikkia asumismuotoja edustava järjestö. Liitto neuvoo vuokra-asukkaita, osakeyhtiön osakkaita, asumisoikeusasukkaita, asukkaiden yhdistyksiä sekä asukas- ja talotoimikuntia. Liitto tuo esille asukkaiden näkökulman ja reagoi asuntopolitiikan muutoksiin mm. antamalla lausuntoja. Liitto tarjoaa koulutusta, järjestää seminaareja ja asukastapahtumia.

Jäsenmaksu vuonna 2020 on 28 euroa/henkilöjäsen. Yhdistyksen jäsenmaksu jäsenmäärästä riippuen 40-45 euroa.

Asukasliiton puhelinneuvonta kaikille
 p. 0600 972 72 (puhelun hinta 1,69 €/min+pvm)

Jäsenten oma neuvontapuhelin
 p. 050 339 1150

Puhelinneuvonta arkisin klo 10-14.

Puheenjohtaja

(tiedotus ja lehdistö)

Hans Duncker, puh. 050 308 2321

Varapuheenjohtaja

Tarja Rantanen

Toiminnanjohtaja

Carita Kärkinen

Asukasliiton hallitus 2019-2020

Pasi Anttonen, Katja Karjalainen, Carita Kärkinen, Isko Laurell, Unto Nikula, Tapani Raatikainen, Riitta Salasto

ASUMINEN & YHTEISKUNTA

Asuminen & yhteiskunta 4/2020

Päätoimittaja: Risto Kolanen

p. 0400 204 844

risto.kolanen@pp.inet.fi (juttuideat, tekstit)

Toimituksen kuva- ja uutisposti:

asuminyhteiskunta@gmail.com

Toimitus: Unto Nikula, Riitta Salasto

Taitto & oikoluku: Carita Kärkinen

Kierrätysidean suunnittelu & kuvia:

Katja Karjalainen

Kierrätysidean kuva ja teksti: Piia Pere

Numerossa avustivat:

Paavo Antila, Anja Flöjt, Susanna Harstela, Jorma Hellström, Arja Kiiskinen, Riina Koivisto, Jaakko Manninen, Sakari Manninen, Tommi Puustinen, Pekka Rossi, Leena Tiuri ja Jari H.K. Virtanen.

Kannen kuva: Ylläksen kelohonkia, Riitta Salasto

Lehti 4/2020 ilmestyy verkkolehtenä osoitteessa asukasliitto.fi

Ilmoitushinnat:

Takasivun pikkuilmoitus (lev. 120 mm x kork. 80 mm) 250 € (alv 0%)

Puoli sivua (lev. 255 mm x kork. 185 mm) 500 € (alv 0%)

Aineistot: asuminyhteiskunta@gmail.com

Asukasliitto toivottaa hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta 2021

Me autamme, kuka auttaa meitä?

Olen kuluneiden kuuden vuoden aikana fokusoinut kirjoituksissani kulloinkin "pinnimpänä" oleviin asumisen ongelmiin. Tällä kertaa on perusteena toinen. Mutta koska olen auttamaton "huulen heittäjä" selvitan Ylen puhekampanjan hengessä kuitenkin ensin tämän "pinnimpänä". Onnellisella 1970-luvulla vahvistettiin paljon uudissanoja rikkaaseen kieleemme. Silloin syntyi lause: "Sutuus on hukassa pinnimpänä." Että mikä? No tietysti, "Susimaisuus on sudessa päällimmäisenä". Siinä ruotsinkielinen rohkeasti rakastui suomen kieleen. Alkukevennyksen pitäisi olla positiivinen, mutta en voi välttyä siltä ajatukselta, että kyllä asumisen kustannukset tässä maassa osoittavat tiettyä "sutuutta".

Kolmannen sektorin ahdinko

Tänä kohta loppuvana koronavuotena on mediassa käyty kiitettävä keskustelu kulttuuri-toimijoiden ahdingosta. Tässä debatissa on Asukasliiton tyypisten toimijoiden ahdinko jäänyt varjoon. Pandemia on leikannut myös meiltä valtaosan varainkeuruun mahdollisuudesta, emme voi järjestää seminaareja eikä muutakaan maksullista toimintaa. Talkootyönä tehtävän neuvontatyön tarve on kasvanut dramaattisesti ja siihen on vastattu. Lähitulevaisuuden ongelma on se, että kokonaisuudessaan kolmannen sektorin pyyteettömän panoksen tarve tulee kasvamaan

tavalla, jonka ovat nähneet vain sota-ajan lapset ja meitä ei ole enää kovin paljon. Kansantalous ja työllisyys ovat ykkösasiat myös vuonna 2021. Mutta kuka hoitaa asunnottomia, asumisensa ongelmien kanssa tuskailevia, vain vähän sairaita jne.?

Asukasliitto saa toki toiminta-avustusta budjettivaroista. Avustus on suurusluokkaa, jolla ei pysty palkkaamaan edes yhtä kokopäivätoimista työntekijää. Olemme toki kiitollisia tästäkin avustuksesta. Ahdistusta aiheuttaa se, että korona on nollannut jäsenmaksuja lukuun ottamatta melkein kaiken varainhankinnan. Avustuksen reunaehtona on kuitenkin, että meidän tulee aikaansaada vähintään saman verran varainhankintaa, kuin mitä saamme avustusta. Ison kirjan Raakel meni kaivolle, mutta meillä tällaista kaivoa, josta hakea vettä ei yksinkertaisesti ole.

Emme hellitä

Koronan takia annetut erilaiset maksuvapautukset ja lyhennys ym. siirrot loppuvat molemmilla puolin vuoden vaihdetta. Tämä kasvattaa dramaattisesti asumisen sekä talous- että oheisneuvonnan tarvetta. On alkamassa vaihe, jossa taas punnitaan kumman perheen, vuokralla asuvan maksukyvyttömän tai 200 000 €:n lainaa ottaneen omistusasuntovastaavan tilanne on vaikeampi, ja mitkä ovat seuraukset tässä tilanteessa. Entä mistä rahat yhteishuoltajuuden molempien asuntojen vuokriin?

Tässä tilanteessa Asukasliittoa

Puheenjohtajan palsta

ja meidän ennakoivaa neuvon- taamme todella tarvitaan. Me siis kieltäydymme vetäytymästä koronkaranteeniin. Jäsenistön ja asumisen piirissä toimivien yhteisöjen tuki olisi todella tarpeen, mutta eipä tuoreimmassa lisäbudjetissa näy ropoja kolmannelle sektorille.

Joulu on entistä tärkeämpi

Joulu on tänä vuonna samalla läheisyyden ja kaipuun juhlaa. Tulevassa vuoden juhlassa on samaan aikaan poikkeuksellista läheisyyttä ja kaipuuta. Ydinperheet jakavat varmasti poikkeuksellisen lähimmäisen rakkauden tunteen. Vaikka pukki varmaankin tuo mieluisia lahjoja, täyttää monen taaperon ja vähän vanhemmankin mielen haikeus kun nyt ei saakaan tavata Mummia ja Ukkia.

Asukasliitto toivottaa lämmintä ja turvallista Joulua kaikille lukijoilleen.

Hans Duncker
 puheenjohtaja

Vi hjälper, vem hjälper oss?

Jag har på den här platsen gång efter gång skrivit om aktuella boendeproblem. Nu är temat ett annat.

Tredje sektorns nöd

Under det snart avslutade Covid19-året har medierna fört på ett tacknämligt sätt fram kulturarbetarnas och -organisationernas dilemma. I denna debatt har organisationer som Asukasliitto hamnat i marginalen. Pandemin har också för oss skurit bort lejonparten av vår självständiga ekonomi. Vi har inte kunnat ordna seminarier eller andra tillställningar. Samtidigt har vår frivilliga rådgivningsverksamhet ökat dramatiskt. Vi har svarat på behovet, men intäkterna är marginella, då denna tjänst är gratis för medlemmarna.

Inom en snar framtid kommer den tredje sektorns insats, att behövas i en omfattning som bara de stora "ärgångarnas" barn har

upplevt som vuxna. Nationalekonomin är prioritet nummer 1 också år 2021. Men vem kommer i praktiken, att sköta om de bostadslösa, familjerna med ekonomiska problem, de bara "lite" sjuka osv?

Asukasliitto får visserligen verksamhetsstöd ur budgetmedel. Understödet räcker inte ens till, att avlöna en heltidsanställd. Visst är vi tacksamma även för detta stöd. Det som gör situationen så svår är, att alla intäkter förutom medlemsavgifterna har försvunnit. Dock krävs det, att vi skall kunna matcha verksamhetsstödet med minst lika mycket andra inkomster. Vi är på en ökenvandring där oaserna har sinat.

Vi ger inte upp

Nästa år behövs vi mer än någonsin. Nu är länens betalningsfria månader och efterskänkta hyror ett minne blott. Boendekostna-

Ordförandes spalt

dernas andel i våra liv är mycket betydande och de negativa tenderna inom bostadsbusinessen kommer åter i gång. Alla som arbetar med boenderelaterad rådgivning kommer, att ha mera arbete än någonsin sedan 1992-93. Nästa år behövs alltså "alla män på däck". Hur fint skulle det inte vara om detta också skulle synas årets 2021 statsbudget.

Julen är speciellt viktig

Julen kommer i år, att samtidigt vara gemenskapens och längtans fest. Detta år representerar juldagen glädjen över samvaron, men samtidigt med ett inslag av sorg, då vi inte får träffa våra kära som bor på andra orter.

Asukasliitto tillönskar alla sina läsare och medlemmar en varm och trygg Jul!

Hans Duncker
 ordförande

Uusinta kiinteistöalan teknologiaa luodaan Pohjois-Karjalassa

Pohjois-Karjalassa toimivan ammatillisen koulutuksen järjestäjän Riverian visiona on olla arvostettu ammatillisen koulutuksen edelläkävijä ja haluttu yhteistyökumppani. Se rakentaa Joensuuhun modernia, uusiutuvia energianlähteitä hyödyntävää älykästä taloteknistä **LVISKA-oppimisympäristöä**.

Nousu ammatillisen koulutuksen edelläkävijäksi edellyttää rakentavaa ja toistensa tarpeet huomioon ottavaa yhteistyötä työelämän ja oppilaitoksen välillä. Kehitämme Riverian opettajien ja opiskelijoiden sekä Pohjois-Karjalan yritysten ja kuntatoimijoiden osaamista uusiutuvaa energiaa hyödyntävässä teknologiassa.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä on 12 kunnan omistama maakunnallinen koulutus- ja kehittämisorganisaatio, jossa toimii yksi oppilaitos, Riveria.

Ammatillisen koulutuksen tarkoituksena on kehittää työ- ja elinkeinoelämää sekä vastata sen osaamistarpeisiin. Nykyisin merkittävä osa oppimisesta siirretään työpaikoille, aitoihin toimintaympäristöihin.

Koska kaikkia koulutusten sisältöjä ei kuitenkaan voida siirtää työelämään niiden toimintaprosessin häiriintymättä, Riveria rakentaa Joensuuhun modernia, uusiutuvia energianlähteitä hyödyntävää älykästä taloteknistä **LVISKA-oppimisympäristöä**.

Uusiutuvaa energiaa taloteknisiin järjestelmiin

Oppimisympäristön kehittäminen pohjautuu yhteistyöhön **Siemens Oy:n** kanssa. Laitteiston muodostavat talotekniset järjestelmät eli IV-kone, valaistus-, lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmät sekä sähköauton latauspiste. Näitä täydennetään uusiutuvan

Kuvan symbolit kuvaavat älykästä ja energiatehokasta kiinteistöä, jossa hyödynnetään uusiutuvan energian laitteistoja modernin automaation ohjaamana.

energian laitteilla: aurinkopaneelleilla, aurinkokeräimillä ja tuuligeneraattorilla sekä erilaisilla lämpöpumpuilla.

Kaikkia taloteknisiä laitteistoja ohjataan Siemensin modernilla rakennusautomaatiojärjestelmällä, jonka ohjaukseen liitetään myös nykyaikaiset heikkovirtajärjestelmät, kuten murto-, kulunvalvonta-, kuulutus-, palo- ja kamerajärjestelmät.

Automaatiojärjestelmä hyödyntää uusinta teknologiaa, jonka

avulla laitteistolla voidaan tehostaa rakennuksen energiatehokkuutta taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla. Laitteistoa täydentää akusto, johon voidaan varastoida aurinkopaneeleista ja tuuligeneraattorista saatua sähköenergiaa. Varastoitua sähköä voidaan käyttää esimerkiksi yöaikaan.

Uuden tekniikan omaavissa kiinteistöissä säädetään talotek-

nisten järjestelmien tehonkulutusta sekä akustosta saatua teho-

reserviä verkkoyhtiön toiveiden mukaisesti. Tällaisen toiminnan simulointi on mahdollista rakenteilla olevassa oppimisympäristössä.

Laitteisto käyttöön keväällä 2021

Laitehankintoihin, asiantuntijapalveluihin ja kehittämistyöhön saadaan rahoitusta EU:n aluekehittämisrahaston osarahoittamasta hankkeesta "LVISKA – uusiutuvan energian oppimisympäristö" ja sosiaalirahaston osarahoittamasta hank-

Aija Kliskinen

keesta "LVISKA-oppimisympäristön hyödyntäminen monialaisessa ammatillisessa koulutuksessa". Laitteiston rakentaminen on jo alkanut ja tavoitteena on, että laitteisto olisi käyttökunnossa koekäyttäjien jälkeen keväällä 2021.

Hankkeet edistävät Pohjois-Karjalan alueellista kehitystä ja työllisyyttä ainakin pitkällä aikavälillä, kun opiskelijoiden ja yritysten osaaminen vahvistuu uudistuvan energian hyödyntämisessä.

Tommi Puustinen

Kirjoittaja on Riverian lehtori, projektiasiantuntija tommi.puustinen@riveria.fi riveria.fi/lviska

Sarianna Harstela

Kirjoittaja Tommi Puustinen. Vesiprosessia ohjataan LVISKA-oppimisympäristön automaatiojärjestelmän kautta.

Lähikoulujen rooli asuinalueiden kehityksessä

Apulaisprofessori **Venla Bernelius** Helsingin yliopistosta on tutkinut, miten suomalaisten kaupunkinaapurustojen eriytyminen vaikuttaa kouluihin – ja miten koulut voivat vaikuttaa alueiden kehitykseen.

Metropoliseudun ydin on eriytyneen näyttämönä. Kaupunkiseutujen nopea kasvu ja kansallinen tulevaisuus rakentuu yhä vahvemmin kaupungeissa. Koko Suomen kouluikäisistä (7-15 v) 20 % asuu Helsingissä, Espoossa tai Vantaalla. Vieraskielisestä

koululaisista 50 % asuu pääkaupunkiseudulla. Yhdeksässä suurimmassa suomalaiskaupungissa (yli 100 000 asukasta) asuu yli kolmannes (36%) kaikista Suomen koululaisista.

Syrjäytyminen ja koulutuksellinen huono-osaisuus on perinteisesti paikannettu maan syrjäisiin pohjois- ja itäosiin. Nyt rinnalle nousevat toiseksi kaupunkien huono-osaisuuden alueet, "mustat aukot". Työttömiä Kainuussa oli syyskuussa 2019 n. 3 000 ja elokuussa 2020 n. 3 200, nousua 10 prosenttia. Työttömiä Helsingissä oli syyskuussa 2019 n. 30 000 ja elokuussa 2020 n. 50 000, nousua lähes 70 prosenttia.

Urbaani huono-osaisuus on myös osin laadullisesti uudenlaista, vaikka syrjään jäämisen dynamiikka on sama. Tutkimuksessaan Bernelius viittaa myös maahanmuuton erityiskysymyksiin ja paikallisesti suurien sosiaalisten erojen tuottamiin ongelmiin.

Perheiden muuttopäätöksillä ja kouluvalinnoilla on merki-

Riitta Salasto

Alakoululaisia jäällä.

tystä. Koulut voivat toimia muuttopäätösten ajureina. Muutot ovat yleisimpiä ennen kouluikää.

Kouluilla katsotaan olevan alueen kehitykseen veto-, työntö- tai pitovoimaa. Keskustan ahtaiden asuntojen alueet menettävät lapsia ennen kouluikänsä alkua, mutta eivät enää sen jälkeen.

Panostukset kouluun ja elinympäristön laatuun voivat muuttaa alueellisen kehityksen suunnan ja samalla parantaa lasten mahdollisuuksia tasa-arvoon.

Myös palvelujen koordinointi ja tuominen osaksi koulun toimintaa, palvelujen yhdistäminen esimerkiksi kirjastopalvelut, aikuis-koulutus ja harrastustoiminta iltaisin tuovat yhteisöllisyyttä ja tukevat naapuruston hyvää kehitystä.

Riitta Salasto

Lisää aiheesta:

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40355/bernelius_vaitoskirja.pdf

Kanttiinimyyntiä Vaasan Huutoniemen koulun vanhempainyhdistyksen järjestämässä luistinradan tapahtumassa talvella 2019.

Asumisoikeusasuminen

Asumisoikeuslaki muuttuu

Asumisoikeusjärjestelmä (aso) tuotiin Ruotsista Suomeen 1990-luvun alussa. Aso-asuntoja on Suomessa noin 50 000, ja niissä asuu noin 100 000 asukasta. Puolet Suomen aso-asunnoista sijaitsee pääkaupunkiseudulla. Aso-asuntojen omistajia ovat yleishyödylliset asumisoikeusyhtiöt (75%) ja kunnat (25%).

Hallitus on uudistamassa asumisoikeusasumista määrittävää lainsäädäntöä. Lakiuudistuksen liikkeelle panneina pontimina hallituksen esityksessä on lueteltu järjestelmään nyt liittyviä riskejä. Niitä ovat esimerkiksi vanhimpien **aso-talojen** tulo peruskorjauksiin ja tähän liittyvä rahoitus, vuokra-asuntopuolelta tutut, vanhoihin aravalainoihin liittyvät ongelmat ja aso-talojen vajaakäyttö sekä tästä johtuva tarve vapauttaa kohteita **ARA-rajoitteista**.

Peruskorjausten rahoitus on aso-talojen ikuisten rajoitusten, ja asukkaiden ikuisten asumisoikeuksien vuoksi pelkästään valtion vastuulla. Rajoitusten vuoksi aso-talot eivät ole rahoittajan kannalta kurantteja lainojen vakuuksia, jolloin remontteihin on vaikea saada ulkopuolista rahoitusta. Aso-järjestelmää rasittaa myös samat rahoitukseen liittyvät ongelmat, kuin muutakin ARA-rahoitteista asuntokantaa, eli vuosimaksulainojen takapainotteisuus ja vanhojen aravalainojen nykykorkotasoon nähden korkeat korot.

Uuden lain ongelmia

Ehdotuksessa uudeksi aso-laiksi on ainakin yksi iso asukkaita – lakimuutokseen annettujen lausuntojen perusteella – huolestuttava kohta, mikä koskee joidenkin, lähinnä väestöään me-

nettävien alueiden aso-asuntojen vajaakäyttöä, ja tähän ongelmaan esitettyä ratkaisua.

ARA-rahoitteisessa vuokra-asuntokannassa on vajaakäytöstä kärsitty jo pitkää, kun muuttotappiopaikkakunnilla on jäänyt mahdollisesti merkittäväkin osa vuokra-asunnoista pysyvästi vaille asukkaita. Kokonaisia vuokrakerrostaloja on jo purettu eri puolilla maata. Uudistettuna aso-laki mahdollistaisi vastaavan menettelyn käynnistämisen myös asumisoikeustalojen kohdalla.

Juuri vajaakäyttöön liittyen olisi nyt tulossa oleva laki mahdollistamassa aso-talon omistajalle oikeuden purkaa nuo sopimukset, ja siirtää aso-talo niin sanottuun vapaarahoitteiseen asuntokantaan. Näissä tapauksissa asumisoikeussopimus muuttuisi normaaliksi vuokrasopimukseksi.

Aso-talon irrottaminen ARA-säädöksistä ei kuitenkaan ole juridisesti ollenkaan yksinkertainen säädöskysymys. Tässä tulevat vastaan asukkaiden tekemät asumisoikeussopimukset, joissa taataan ikuinen asumisoikeus, ja myös kohteen sitominen ARA-säädösten mukaiseen kohtuhintaisuuteen talon koko elinkaaren ajaksi. Tämän vuoksi sidonnaisuuksista vapauttamisen kynnyks on korkea.

Asumisoikeusasumista säätelevän lain uudistuksen lausunkierroksella saaman palautteen mukaan ehdotus jakaa lausunnon antajat selkeästi kahteen.

Suomen ensimmäinen aso-talo valmistui vuonna 1991 Rovaniemen Korkalovaaraan. (Lähde: Asuntosäätiö)

Asukkaita edustavat lausuntojen antajat tuomitsevat uudistukseen sisältyvän mahdollisuuden aso-talon irrottamisesta ARA-sidonnaisuudesta, jonka myötä jokaisen aso-asukkaan tekemään sopimukseen sisältyvä takuu ikuisesta asumisoikeudesta raukeaisi.

Ikuinen asumisturva?

Nykyisen lain mukaan on aso-asukkaalle sopimuksessa taattu ikuinen asumisturva, ja tämän oikeuden murtaminen nähdään asukkai-

den kannalta jopa perusoikeuksien vastaisena ja perustuslain suojaamaan omistusoikeuteen puuttumisena. Asukkaan on aso-sopimuksen tehdessään pitänyt suorittaa niin sanottu aso-maksu, mikä on 15 prosentin suuruinen osuus asunnon omakustannusperusteisesta arvosta. Tämän ”siivun” verran aso-asukas yleensä tulkitsee omistavansa asunnostaan.

Aso-asuntoihin liittyy muusta yleishyödyllisestä asuntokannasta poiketen myös perimysoikeus, eli aso-asunnon voi testamentata kuten omistusasunnon.

Ei liene yllätys, että asumisoikeusasuntojen omistajat, ja niiden tahojen yhteenliittymä, **Suomen Asumisoikeusyhteisöt ry** näkee lakiehdotuksessa juuri tämän ARA-sidonnaisuuksista vapautumisen mahdollistavan kohdan tervetulleena muutoksena nykytilanteeseen.

Tarkkaan rajatut tilanteet

Asumisturvaan uuden lain myötä tulevan heikennyksen aiheuttama pelkoa ja epävarmuutta on eri tahoilta tynnytely lausumilla, että aso-asumiseen liittyviä sidonnaisuuksia voidaan purkaa vain hyvin tarkkaan rajatuissa tilanteissa. Muiden muassa oikeusministeriön lakiuudistukseen antamassa lausunnossa koroste-

taan rajoituksista vapauttamisen olevan vasta viimesijainen toimi asuntokohteen taloudellisten ongelmien ratkaisuna.

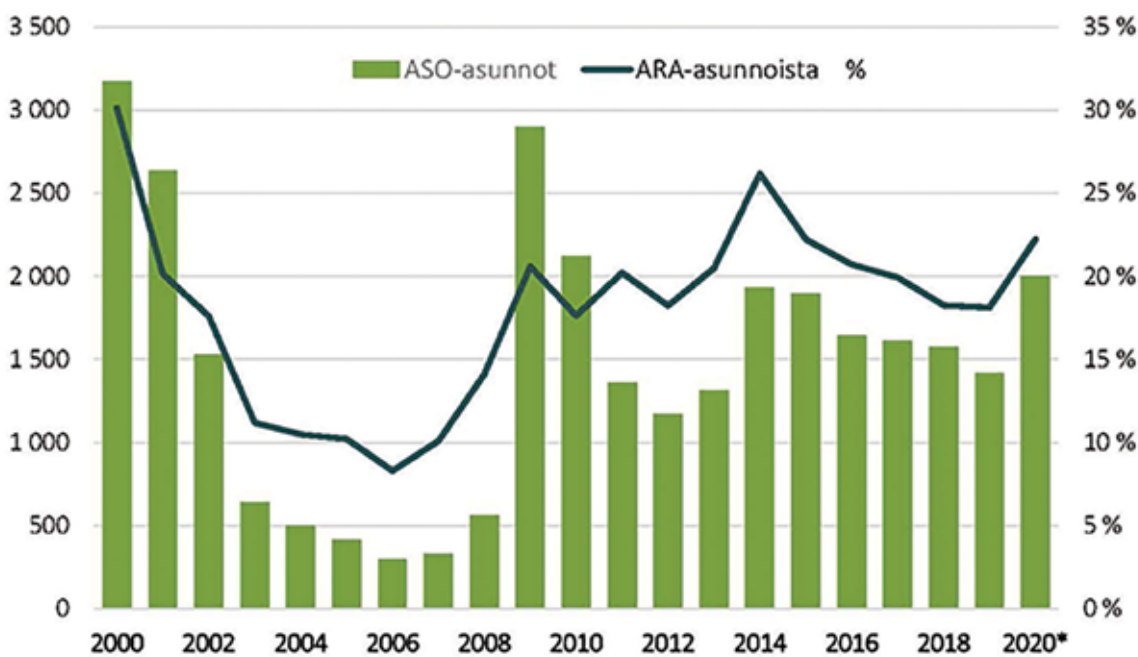
Ympäristöministeriön/asuntoministeriön lakiuudistuksen pohjaesityksessä lähdetään siitä, että sopimuksen muuttaminen ”...olisi mahdollista vain erittäin tarkkaan rajatuissa poikkeustilanteissa, ja niissäkin asukkaiden asumisturvan toteutumisesta pidettäisiin kiinni.”

Lakiesityksessä kynnykseksi sidonnaisuuksista vapautumiseen esitetään, että tilanteessa, jossa puolet (50%) talon asunnoista olisi pitkäaikaisesti tyhjillään, voisi talon omistajataho tehdä ARA:lle esityksen rajoitusten purkamisesta, ja samalla yleishyödyllisyysidonnaisuudesta vapautumisesta.

Ehdoksi esitetään myös aso-sidonnaisuutta vastaavien rajoitusten alaisen vuokra-asunnon tarjoamista aso-asukkaalle.

Vielä päättyvänä vuonna eduskuntaan menossa olevalla lakiuudistuksella on tarkoitus muuttaa myös asukkaiden valintaprosessia jonotusjärjestelmää yksinkertaistamalla ja selkeyttää asukkaiden asemaa asukashallinnossa. Nähtäväksi jää, missä muodossa lakiesitys tulee ministeriöstä eduskuntaan.

Unto Nikula

Kuvio 1. Aloitetut aso-asunnot (kpl, vasen akseli) 2000-luvulla ja niiden osuus (% , oikea akseli) koko ARA-tuotannosta. Vuoden 2020 luvut ovat arvioita.

(Lähde: Ara)

Yliopistotutkimus selvitti: Kohtuuhintaisen asumisen hajanainen todellisuus

Asumisen kohtuullinen hinta on Suomessa tärkeä ja usein esiin nouseva asuntopoliittinen tavoite. Tuoreessa tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, mitä kohtuuhintaisella asumisella tai asumisen kohtuuhintaisuudella tarkoitetaan.

Turun yliopiston ja Helsingin yliopiston tutkijat analysoivat kohtuuhintaisen asumisen käsitettä Suomen asuntopoliitikassa. Tulokset osoittavat, että käsite saa eri yhteyksissä eri merkityksiä ja asuntopoliittikan kokonaisuuden hallinnassa on selviä puutteita.

Tutkijat havaitsivat, että Suomessa asuntopoliittikan ylätasoon tavoitteet ilmentävät usein normatiivisia käsityksiä: asuminen ei saisi maksaa liikaa suhteessa tuloihin, ja asumistarpeiden tulisi toteutua riittävän tasa-arvoisesti eri väestöryhmissä.

– Ongelma on, että näitä tavoitteita ei juurikaan konkretisoida eikä niiden toteutumista seurata, kertoo väitöskirjatutkija **Elina Sutela** Turun yliopistosta

Puhe viittaa säänneltyyn asuntokantaan

Toisaalta havaittiin, että Suomessa puhe kohtuuhintaisesta asumisesta viittaa toistuvasti eri tavoin säänneltyyn asuntokantaan, erityisesti sosiaalisiin vuokra-asuntoihin. Tutkimuksessa havainnollistetaan, miksi rinnastus on ongelmallinen – ja millaisia väärinkäsityksiä se tuottaa asuntopoliittikan toimijoiden välillä.

Viime kädessä kohtuuhintaisuus kuitenkin määrittyy pitkälti kuluttajavalintojen pohjalta ja markkinaehtoisesti.

– Suomessa asuntopoliittikan tärkein tavoite on riittävä asuntotuotanto ja asuntojen tarjonta, tällä hetkellä etenkin suurimmilla kaupunkiseuduilla.

Keskeiseksi ongelmaksi tutkimus nostaa kokonaisuuden hallinnan puutteen, mikä heijastuu käsitteen määrittelyyn sekavuuteen ja ristiriitaisuuksiin. Suomessa asuntopoliittikan keskeiset työkalut, asuntotuotannon tuet ja asumisen etuudet, on jaettu kahden eri ministeriön välille: **ympäristöministeriöön (YM)** ja **sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön (STM)**.

Tarve tulojen ja menojen kokonaisarvioon

Tutkimusaineiston muodostavat neljän eduskuntakauden hallitusohjelmat 2007–2019 sekä vuonna 2019 voimassa olleet asuntopoliittikkaa ja asumisen etuuksia käsittelevät ohjelmalliset linjaukset, lait ja aiesopimukset sekä kirjallisia lähteitä täydentävät asiantuntijahaastattelut.

– Tutkimus on ajankohtainen, sillä asumisen hinta liittyy niin

valmisteilla olevaan sosiaaliturvan uudistukseen kuin asuntopoliittisen ohjelmankin valmisteeseen. Etenkin asuntopoliittisessa ohjelmassa olisi tarpeellista jäsentää asumista tulojen, asumismenojen ja -tarpeiden kokonaisuutena, Sutela toteaa.

Tutkimus on osa Turun yliopiston tutkimushankkeita *Kohtuuhintaisen asumisen pullonkaulat ja ratkaisut* ja *Smartland*. Tutkimusta ovat rahoittaneet **Turun kaupunkitutkimusohjelma** ja **Länsi-Suomen yleishyödyllisen asuntosäätiö** sekä **Suomen Akatemian Strategisen tutkimuksen neuvosto**.

Elina Sutelan lisäksi tutkimuksen tekijöinä ovat **Sampo Ruopila** ja **Jarkko Rasinkangas** Turun yliopisto sekä **Jutta Juvenius** Helsingin yliopisto.

Risto Kolanen

Yli 40 prosenttia asumiseen

Marraskuun lopulla 2020 kerrottiin, että ympäristöministeriön Turun yliopistolla teettämässä raportin mukaan liki puolet pienituloisista kotitalouksista käytti vuonna 2018 yli 40 prosenttia asumiseen. Se on kohtuuttoman paljon tuloista. Taakkaa kasvattaa se, että asumisen liitettäviä oheiskuluja on yhä enemmän. Aiempina vuosina pidettiin 25 prosentin kuluerää käytettävissä olevista tuloista kohtuullisena käytettäväksi asumisen menoihin. Sosiologian professori **Hannu Ruonavaaran** johdolla tehdyn raportin mukaan suomalaiset ovat muiden maiden asukkaita enemmän huolissaan asumisen hinnasta.

Keskiarvojen alle jää piiloon asumismenojen eriarvoisuus, joka on poikkeavan jyrkkä. Asumisen hallintamuotojen välillä on selkeä ero. Vuokralaiset käyttävät meillä suurem-

man osan tuloistaan asumiseen kuin muissa maissa, asuntopoliittikkaa pitkään tutkinut Ruonavaara sanoo. Myös muissa EU-maissa pienituloiset kotitaloudet, kaupungeissa ja yksityisillä vuokramarkkinoilla asuvat maksavat asumisesta suhteellisesti enemmän, mutta Suomessa ero korostuu.

Vuokralla asuvien asumismenot ovat selvityksen mukaan kaikkein korkein OECD-maista n. 32 % käytettävissä olevista tuloista. Asuntovelkaansa maksavilla ihmisillä asumismenoihin menee 15 % tuloista. Yksityisellä vuokrasektorilla asuvista pienituloisista kotitalouksista liki puolet käyttää yli 40 % asumiseen. Osuuden yltää vertailumaista vain Iso-Britannia.

RK

Tuloksia esitteli Yleisradio 30.11.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11662307>

Käytetyt lähteet:

"Tutkijat selkeyttivät kohtuuhintaisen asumisen käsitettä", *Mediatiedote* 25.06.2020, www.utu.fi ja *Kohtuuhintaisen asumisen hajanainen kokonaisuus*, <https://journal.fi/yhdyskuntasuunnittelu/article/view/89282?>

Miksi perinnöksi jäävät asunnot ovat osa ongelmaa – eivät ratkaisua?

Taloudellinen suunnittelukeskus julkaisi vuonna 1990 tutkimuksen otsikolla **ASUNTOVARALLISUUS VUOSINA 1900–2030**. Sen kirjoittaja oli toimistopäällikkö **Pekka Parkkinen**, ja seurantar ryhmään kuului ajan "asiantuntijoita" **Asuntopoliittikasta**, Taloudellisesta suunnittelukeskuksesta sekä **ympäristöministeriöstä**.

Tässä osallistujat ovat tarkoituksella lainausmerkeissä, koska kaikki edustavat ns. omistusasumisen ideologiaa. Tämä käy erittäin hyvin selväksi, kun tutustuu pamfletin johtopäätöksiin.

Kuinka paljon peritään

Valtiotieteen maisteri **Ari Tyrkkö** selvitti tutkimuksen liitteessä arvioita perinnöiksi jäävien asuntojen määrästä, ja perinnön jättäjistä vuosina 1988, 2000, 2010, 2020 ja 2030. Näistä tietenkin vain ensimmäisen vuoden luvut ovat faktoja ja muut arvioita tai hyviä arvauksia.

Talo Helsingin Pajamaässä.

Tyrkkö toteaa aivan oikein, että asuntokannan kasvaessa myös perinnöiksi jäävien asuntojen poistuma asuntokannasta lisääntyy. Perintöjen määrään suhteutettuna poistuman osuus supistuu, koska asuntokannasta sijaitsee yhä pienempi osa haja-asutusalueilla ja myös vanhus-ten kunto on koko ajan parempi.

Suomeksi siis: vuosina 2020 ja 2030 yhä useampi perinnöksi jäävä asunto sijaitsee kaupungissa rivi- tai kerrostalossa ja suomalaiset asuvat kotonaan pidempään kuin ennen.

Tutkija arvioi 30 vuotta sitten, että perinnöiksi jäävien asuntojen määrä lisääntyy vuoden 1988 14 000 asunnosta 27 000 asuntoon vuoteen 2030 mennessä. Lukuina arviot vuonna 2030

ovat 2,43 miljoonaa neliometriä ja arvo 1988 rahassa 20,8 mrd.mk.

Kun samaan aikaan ikäluokat ovat pienentyneet, on tuloksena se, että kasvavien perintömäärien jakajia on yhä vähemmän. Vuonna 2030 myös suuret ikäluokat (vuosina 1945–50 syntyneet) siirtyvät yhä isommalla joukolla ajasta ikuisuuteen ja heidän lapsensa ovat pääsääntöisesti jo 50 vuotta täyttäneitä eivätkä siis juurikaan perinnön tarpeessa enää.

Outoa yhteiskuntatiedettä!

Molemmat kirjoittajat, sekä **Pekka Parkkinen** että Tyrkkö, sanovat: – Kansantalouden kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että asuntopoliittisuus periytyisi suoraan lapsenlapsille silloin, kun lasten (=perillisten) taloudellinen asema on hyvä.

Suositus on monilta osiltaan varsin omituinen ja kertoo paitsi kirjoittajista, myös ns. seurantar ryhmästäkin. Oletetaan – varsin naiivisti – että asuntojen perijät jäisivät itse asuntojen käyttäjiksi ja juuri näinhän EI ole käynyt!

Isännöitsijän kokemuksesta voin vahvistaa, että yli 50-vuotias perillinen lähes aina myy saamansa perintöasunnon. Poikkeuksia ovat ihan pienet yksiöt, joita voidaan jättää lapsenlapsen opiskeluaikana asunnoksi ns. ensimmäiseksi asunnoksi kasvukodin jälkeen – nämä ovat silti poikkeuksia.

Suosituksia kertovat "tieteilijöiden" pahasta erkaantumisesta todellisuudesta Kaikki perinnöt vain nostavat hintoja. Tämä on todellisuutta erityisesti pääkaupunkiseudulla ja koskee sekä uusien että vanhojen talojen osakkeita. On aivan selvää, että kukaan nuori tai nuori pari ei kykene ostamaan asunto-osakkeita maamme uudistuotannosta tai ainakaan Helsingistä ykköskehän sisäpuolelta ilman vanhempien erittäin suosiollista avustamista – siis joko sen perillisen tai metsänomistajan apua.

Jari H. K. Virtanen
Kirjoittaja on filosofian maisteri ja isännöitsijä

Hypon asuntomarkkinakatsaus

Korona asuntomarkkinoilla

Asuntomarkkinoilla kuten muillakin talouden sektoreilla, ja lähes kaikessa muussakin toiminnassa heilahtelut suuntaan ja toiseen ovat koronan vuoksi olleet kuluvan vuoden aikana voimakkaita.

Tuoreimmassa Hypon asuntomarkkinakatsauksessa (marraskuu 2020) on mukana toiveikkausta sen suhteen, että lupausten mukaan tulossa oleva koronarokote saisi maailman taas asettumaan edes jonkinlaiseen, vaikka sitten kuitenkin uuteen normaaliin.

Päällimmäisenä korona-ajan ilmiönä Hypo noteeraa myyntiin tulevien asuntojen määrän romahtamisen. Kuukausittaisessa tarkastelussa ostettavaksi tulleiden asuntojen määrä on laskenut 15% vuoden takaiseen tasoon verrattuna. Katsauksessa tämän tulkitaan johtuvan juuri viruspandemiasta. Korona on säikäyttänyt ja pysäyttänyt ei-pakon edessä suunnitellun asunnonvaihdon. Ihmiset ovat jääneet seuraamaan pandemiauutisia, ja odottavat tilanteen rauhoittumista. Asuntonäytöt olivat kevään pahimpana aikana – ja ovat olleet taas syksyllä – lähes kiellettyjä, jos yleiset ohjeistukset on ottanut vakavasti ja noudattanut niitä.

Muuttuva työelämä

Virus tuntuu järjestyneen myös työelämää niin, että monien työpaikan pysyvyys on yllättäen hyvinkin epävarmaa. Jatkuvasti monimutkaistuvassa maailmassa on kuitenkin yritettävä pysyä mukana, ja tarvittaessa – joskus pakon edessä – kehiteltävä uusia konsteja tulla toimeen. Koronan myötä varteenotettavaksi vaihtoehdoksi on yllättäen noussut työelämää jatkossa mahdollisesti suurestikin muuttava etätyö. Termi tuli yleiseen keskusteluun varmaankin netin keksimisen saattelemana, mutta vasta nyt, viruspandemian pakottamana, tuntuu alkaneen tämän uuden työskentelytavan käytännön testaaminen. Etätyö mahdollistaa niin sanotun paikkariippumattomuuden.

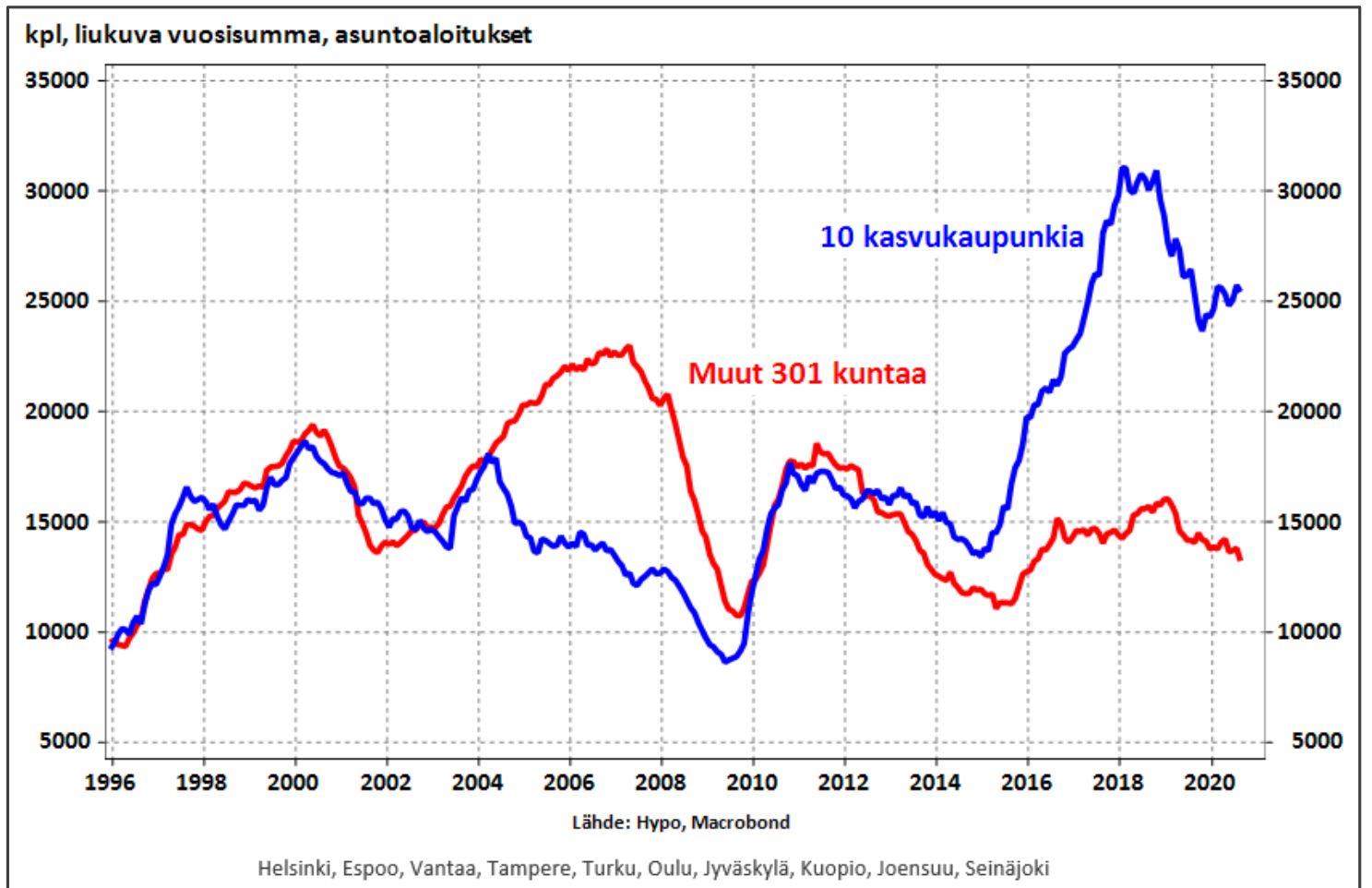
Uusi mahdollisuus työn järjestyksessä on saanut osan ihmisistä miettimään, että missä se kaikkein oikein paikka asua olisi. Tätä mahdollisuutta ei tietenkään ole läheskään kaikilla työntekijöillä, mutta isolle osalle valkokaulustyöntekijöiksi nimetyistä tämä antaa – vissinlaisten teknisten vaatimusten täytyessä – selkeästi lisää vapautta valita työskentelytavan lisäksi myös asumiseen liittyvää järjestelyä kokonaan uudelta pohjalta.

– Monella työssäkäyvällä riittää epäätietoisuutta oikeasta asunnon tarpeesta: kuinka laajaksi etätyöt muodostuvat? Kuinka suurta tekijää kodin sijainnin lisäksi muut asunnon ominaisuudet näyttävät korona-ajan jälkeen? Helppoja vastauksia ei ole, kirjataan Hypon

asuntomarkkinakatsauksessa.

Palveluiden tarve korostuu

Hypon katsauksessa tulkitaan myös, ainakin osittain virusepidemian aikaansaamaksi ilmiötä, mikä näkyy hyvien sairaanhoitopalveluiden lähistöllä olevien, lähinnä pienien asuntojen selvänä hintojen nousuna. Ikäihmisten koko ajan kasvava osuus väestöstä korostaa, ilman koronaakin, helposti ja nopeasti saatavissa olevien sairaanhoitopalveluiden merkitystä. Hypo arvioi tämän kehityksen vaikuttavan suurien ja keskeisten sairaaloiden lähialueiden pienten asuntojen arvojen nousua. Tutkimukset viittaavat tähän, ja virusepidemia näyttäisi jouduttaneen tätä suuntausta.

Asuntorakentaminen on keskittynyt suurimpiin kaupunkeihin. (Lähde: Hypo)

kaupunkeihin.

Näyttääkin siltä, että rakentaminen riippuu keskeisesti vain muutaman kunnan halusta kaavoittaa ja luovuttaa tontteja asuntorakentamiseen, katsauksessa todetaan.

Hypossa suunnataan odotuksia nimenomaan pääkaupunkiseudun kunnille. – Helsinki ei tuoreen linjauksensa perusteella tavoittele juuri nykytason nostoa, ja Espoo sekä Vantaa näyttävät jo aiemmin painaneen jarrua.

Tämä on rakentamisen tahti nyt, mutta rakennuslupahakemuksien määrä on laskenut, mikä tarkoittaa rakentamisen, jos ei hiljentymistä, niin jonkin asteista uudistuotannon hidastumista lähitulevaisuudessa.

Häviäjiksi vieläkin jatkuvassa viruskipuilussa Hypo nimeää jo nyt yksittäisiä asuntoja hankkineet ei-ammattimaiset piensijoittajat, jotka ovat nojautuneet liikeideassaan lyhytvuokraukseen (airbnb), ylisuurten yhtiölainojen kanssa kipuilevat sijoittajavaltaiset taloyhtiöt ja lyhennysvapaiden loppuessa epidemian vuoksi lomautetut.

Unto Nikula

Nuorisosäätiön lainat irtisanottu

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) on irtisanonut Nuorisosäätiön tytärtyhtiöiden aravalainat ja lakkauttanut korkotuen.

”Nyt tehty päätös on hyvin poikkeuksellinen, mutta haluan muistuttaa, että yleishyödyllisyyden vastainen toiminta on ollut poikkeuksellisen törkeää ja siitä aiheutuneet vahingot mittavia”, ARA:n ylijohdaja Hannu Rossi-

lahti sanoo. ”Vastaavan päätöksen ARA on tehnyt vain kerran aiemmin oululaisen Riihi säätiön tapauksessa.”

Irtisanottavia aravalainoja on noin 20 miljoonaa euroa. Aravalainat erääntyvät maksettavaksi kuuden kuukauden kuluessa ARA:n päätöksestä. Korkotuen lakkauttaminen koskee korkotukilainoja, joiden yhteismäärä on noin 132 miljoonaa euroa.

Asukkaiden asemaa turvaavat yleishyödyllisyysaseman menettämisen, aravalainojen irtisanomisen ja korkotuen lakkauttamisen jälkeenkin kohdekohtaiset käyttö- ja luovutusrajotukset, jotka sääntelevät muun muassa asukasvalintaa, enimmäisvuokran määrää sekä kohteiden luovutusta. Suuressa osassa Nuorisosäätiön kohteita nämä rajoitukset ovat voimassa vielä pitkään eli kohteita tulee käyttää nuorten asuintoina. (ARA)

Rakentaminen

Asuntojen uudistuotantoon epidemia ei ole kuluvan vuoden aikana vaikuttanut. Tälle vuodelle ajoitetut valmistumiset ja myös aloitukset ovat toteutuneet aiempien suunnitelmien mukaan. Uuden tuotannon rahoitus ei ole kasvukeskuksissa ongelma, ja korkojen oletetaan pysyvän vielä hyvin pitkään nollassa. Kuten kuvasta näkee, uudistuotanto on selkeästi keskittynyt suurimpiin kaupunkeihin, ja alueiden keskus-

Hallitusjäsen esittelyssä

Aloitan vuoden 2021 alussa **Asukasliiton** hallituksessa. Vaikka monien kanssa olemme tuttuja Asukasliiton koulutuksista, minun on syytä hieman esittäytyä. Olen 62-vuorias, asun vaimoni kanssa Helsingin Malminkartanossa. Tulin Ruoholahden ja Lahden kautta Oulusta. Meillä raikaa musiikki, vaimoni laulaa ja soittaa ja itse laulan stemmaa kurossa. Meillä on myös poika, joka asuu omillaan, ja koira.

Asuminen näyttäytyy minulle mahdollisuutena levätä, kerätä voimia ja uusiutua. On se myös rahanmenoa, toisille sijoituskin. Asuminen voi tarjota sosiaalisia suhteita. Paikallinen yhteisö rakentuu meistä asukkaista, vuorovaikutuksestamme ja myös luottamuksesta. Asuinyhteisöimme voi auttaa meitä kestävämpään elämän kolhut ja yllätykset. Tuemme toisiamme. Hyvä asuminen ja toimiva asuinyhteisö antavat turvaa. Erityisen selvästi tämä näkyy asemaltaan heikkojen ja monin tavoin syrjäytyneiden henkilöiden kohdalla. Olenkin toiminut vuosia kehitysvammai-

sille asumispalveluita järjestävän yhdistyksen hallituksessa.

Asuminen on keskeinen osa rahankäyttöämme ja hyvinvointiamme, tärkeä osa elämäämme ja tätä yhteiskuntaa. On hienoa, että Asukasliitto on aktiivinen toimija asumisesta Suomessa käytävässä keskustelussa. Erityisen tärkeää on, että toimimme ennakoivasti ja aloitteellisesti asuntopoliitikassa.

Olen asunut omistusasunnossa ja luovuttuani siitä kaupungin vuokra-asunnossa viimeiset 25 vuotta. Asunto-osakeyhtiössä osallistuin hallitustyöskentelyyn ja vuokra-asukkaana Helsingissä lähdin mukaan asukasdemokratia-toimintaan. Toimin asukkaiden edustajana kaikilla tasoilla, myös kahdeksan vuotta kiinteistöyhtiön hallituksessa. Olen nähnyt, mihin voimme osaltamme vaikuttaa yhdessä.

Olen koulutukseltani ekonomisti ja toimin **Kilpailu- ja kuluttajavirastossa** tutkijana. Tämä voi tarkoittaa vaikkapa mahdollisuutta osallistua sen selvittämiseen, miten asumisen ja sen rahoituksen uudet muodot

toimivat; miten valinnan mahdollisuudet ja oikeusturva eri hallintamuuodoissa toteutuvat ja miten

markkinat ja sääntely saadaan tuottamaan hyvää asumista. Toimiva kilpailu, aktiiviset kuluttajat ja fiksu sääntely voivat turvata markkinoiden toimivuuden niin,

että kuluttajien hyvinvointi kasvaa.

Olen toiminut viisi vuotta **Kuluttajariitalautakunnan rakentamisen ja remontointi-jaostossa**. Sopikaa kaikesta oleellisesta kirjallisesti. Rakentamisen laatu koostuu todella monesta elementistä eikä se aina toteudu. Pitäkää silloin kiinni oikeustistanne, hakekaa hyvitystä!

Mikäli saisin päättää, ihmisille turvattaisiin oikeus inhimillisiin asuinolosuhteisiin.

Ei ole oikein, että vuokra-asuminen on Suomessa Euroopan kalleinta. Asuntopoliitikassa tulisi huomioida myös muuttuvat tarpeemme.

Jossain vaiheessa me kaikki tarvitsemme vaikkapa jonkin verran esteettömyyttä. Asuntokannan oikea mitoittaminen ja sen toteuttaminen joustavina, edullisina ratkaisuina.

Vaikka olen töissä valtiolla, en ole valtiuskovainen. Minulla on kokemusta myös tutkimuksesta ja konsultoinnista yksityisellä puolella. Uskon, että mitä paremmin saamme markkinat rengiksi, palvelemaan ihmisten arkea, sitä tehokkaampia ja edullisempia ratkaisuja voimme myös asumisessa saavuttaa. En usko pääkaupunkiseudun täyttämiseen yksioilla, vaikka niille olisikin kovasti kysyntää ja rakennusala halua niitä tuottaa. Tietty huokoisuus ja muutoskestävyys ovat ajan mitaan tärkeitä.

Meidän tulisi päästä hyvään kokonaisnäkemykseen ja yhteisymmärrykseen siitä, mikä tuottaa laadukasta asumisympäristöä sekä taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestäviä asumisratkaisuja.

Ari Luukinen

Uutisia alueilta

Lähiöitä viihtyisiksi 100 000 eurolla Vantaalla

Vantaan **Hakunilan** ja **Martinlaakson** asukkaat saivat äänestää, mihin kullakin alueella käytetään 50 000 euroa, jotta viihtyisyys paranisi. Hakunilassa toteutetaan frisbeegolfrata (30 000 euroa), parannetaan valaistusta (15 000 euroa) ja uusitaan urheilupuiston lenkkipolun opasteet (5000 euroa).

Martinlaaksossa käytetään 14 000 euroa roska-astioiden lisäämiseksi alueelle. Asema-alueen ja ostoskeskuksen tehosiivoukseen käytetään 6 000 euroa ja Laajavuoren kallioiden siivoukseen 4 000 euroa. Lisäksi perustetaan ötökkäystävällinen kukkaniitty ja asennetaan pöytäryhmä Koi-vikkopuistoon. Martinlaaksossa istutetaan myös puita ja pensaita katujen varsille, toteutetaan puistojoogaa ja hankitaan viljelylaitikoita kaupunkiviljelyä varten. Kukkaistutuksiakin on luvassa. Lähiöiden kaikki 12 vuotta täyttäneet asukkaat saivat äänestää.

Kaupunkien osallistavaa budjetointia kuvattiin **Asuminen & Yhteiskunta** -lehden edellisessä numerossa (s. 3).

RS

Yleiskuva Hakunilasta.

Kesällä pelataan Hakunilan urheilupuistossa frisbeegolfia.

Kierrätysidea

Kierrätysideat Facebookissa on saanut suuren suosion, jäseniä 34 555.

Rukinpyörä valaistuna

Vanhasta rukista on "pe-lastettu" pyöräosa. Sen maalasin mustalla spraymaalilla vähän epätasaiseksi. Ostin Rustasta kahdeksan metriä pitkän "rautalankavalosarjan", joka toimii verkkovirralla. Sen kiersin aina yhden pyörän pinnan ympäri ja siirryin seuraavaan pintaan. Ei ole väliä kieputtaako ensin uloimman vai sisemmän kierroksen. Itse kieputin uloimman ensin ja sisemmän toiseksi.

Valosarjaa jäi paljon, joten sen päätin kiertää rukinpyörän ulkoreunaan. Sitten porasin klo 14 ja klo 22 kohdille pienet koukkulenkkit ja niihin ripustin kettin. Koukkulenkkit värjäsin myös mustaksi. Toki värinhän saa itse valita. Ensin mietin valkoista, mutta se ei varmasti olisi tullut niin paljoa esille, koska seinä on valkoinen.

Piia Pere
Kouvola

Kolumni

Asumisen hinta meillä ja muualla

Marraskuussa julkaistun selvityksen mukaan asumisen hinta Suomessa on kansainvälisessä vertailussa keskimäärin kohtuullisella tasolla. Selvityksestä uutisoitiin laajasti mediassa.

Jos sivuutti jutun vain otsikotason silmäilyllä, sai kaiketi kuvan, että eihän asuminen Suomessa sittenkään ole niin mahdollottoman kallista.

Näissä keskimäärä-vertailuissa häviää usein kokonaisuuden isompi kuva. Tässä selvityksessä lähtökohtana oli asunnon hallintamuodon – vuokra vai omistus – vaikutus asumisen ralhaliiseen rasitukseen kotitaloudelle. Kokonaiskuva olisi täydentynyt, jos vertailussa olisi voinut olla mukana asunnon hallintamuodon ja asukkaana sosioekonomisen aseman välinen yhteys. Ainakin Suomessa omistusajun tulotaso on yleensä korkeampi, kuin vuokra-asujan tulotaso.

Olisi ollut myös mielenkiintoista, jos olisi selvitetty, mitä kusakin maassa kuukausittaisella vuokrarahalla saa. Asuntoneiön hinta eri puolilla Eurooppaa olisi ollut asiaa selkeyttävä ja helposti ymmärrettävä määre tälle, kaikille välttämättömälle, elämisen kustannuserälle.

Lisäksi ainakin suomalainen, asumiseen liittyvä, erityispiirre on, että alueelliset erot asumisen hinnoissa ovat huomattavan suuret. Tämä jakaa vuokra-asijat tässä maassa hyvin erilaiseen asemaan riippuen asunnon sijain- tiseudusta.

Vuokra-asuminen Suomessa on kallistunut voimakkaasti viime aikoina maan ruuhkaimmilla seuduilla. Tähän ei ole löytynyt muuta selitystä, kuin asuntosijoittajien tulo Suomen vuokra-asuntomarkkinoille. Tarjonta on runsasta, mutta se on ollut ja on kallista. Tarjonnan lisäys on tullut nimenomaan kovan rahan tuotannosta. Koh- tuuhintaista, erilaisilla tavoilla tuettua, asuntotuotantoa ei ole merkittävässä määrin päästetty sotkemaan jatkuvassa nousu-

kierteessä olevaa vapaan kilpailun asuntomarkkinaa.

Tarjonta vuokra-asuntomarkkinoilla on kasvanut niin, että vielä vuosi sitten yksityiseen myyntiin, tavallisille asunnon ostajille, tarjottavien asuntojen osuus koko uudistuotannosta oli puolet, kun se tämän vuoden loppua kohti tultaessa on pudonnut noin kolmannekseen kaikesta asuntotuotannosta. Tästäkin kolmanneksesta osa menee käytännössä vuokrakäyttöön, ja vain noin viides osa asuntojen uudistuotannosta päättyy perinteisiksi omistusasunnoiksi.

Siis uusista asunnoista jopa neljä viidennestä (80%) päättyy vuokra-asunnoiksi, mutta nimenomaan niin, että siinä hyvin usein on tämä välistä vetäjä, sijoittaja, ottamassa oman osuutensa. Matala korkotaso tekee asuntosijoittamisesta houkuttelevan ammattimaisille, isoilla rahoilla pelaaville sijoittajille. Lisäksi asuntosijoittamisen verotuskoh- telu on rakennettu sellaiseksi, että juuri suursijoittajat pääsevät tästäkin palkkahästä pelkillä muodollisuuksilla.

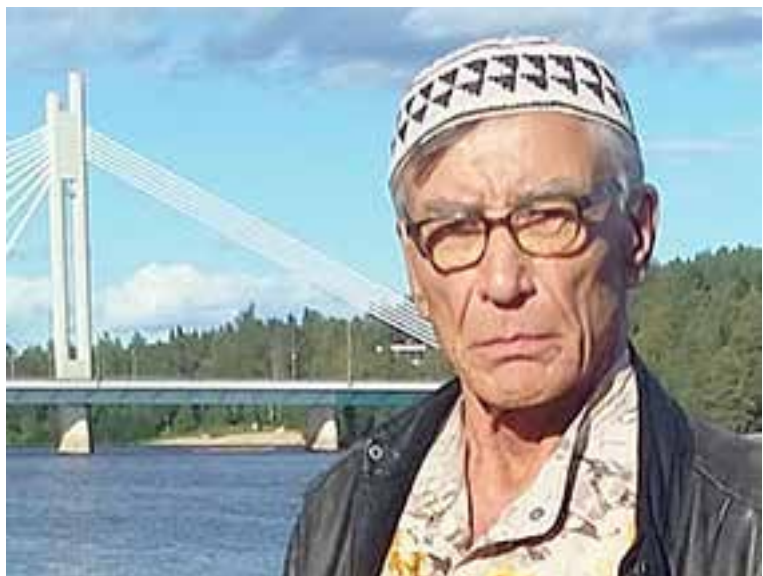
Vuokralla asumisen yleistymisen vaikuttaa osaltaan pankkien tiukentuneet lainakriteerit. Tämä taas juontaa juurensa Suomen pankin, syystäkin, esille otamaan ja ylläpitämään huoleen kansalaisten ylivelkaantumisen. Pankeille asetettujen sääntelyvelvoitteiden, esimerkiksi omarahoitusosuuden korkean tason vuoksi, ensiasunnon ostajien määrä on vähentynyt ja vuokra-asuntojen kysyntä on lisääntynyt.

Asuntosijoittajien koko ajan

kiihtyvä invaasio Suomen asuntomarkkinoille merkitsee, että asumisen – nimenomaan vuokra-asumisen – hinta täällä tulee jatkossakin olemaan korkea. Sijoittaja haluaa sijoitukselleen jatkuvaa tuottoa. Ainoa konsti, millä tähän voi vaikuttaa, on niin sanotun kohtuuhintaisten asuntotuotannon lisääminen. Tässä kunnat kaavoitusmonopolinsa antamalla oikeudella ovat sekä ohjaava, määräävä että päättävä taho.

Unto Nikula

Rovaniemi, Korkalovaara

Suoraan neuvonnan ehtymättömästä lähteestä

Asukasliiton neuvonta on siitä vekkuli toiminto, että se on erikoinen runsauden sarvi. Osakkaat/asukkaat kysyvät usein asioita, jotka meistä neuvoo antavista välillä tuntuvat itsestään selviltä. Vaan eivät ole. Kysymykset kumpuavat siitä, että kysyjille on esitetty asuntoyhtiön toimesta vastauksia, jotka ovat puutteellisia tai vedetty niin sanosti "Fakiiri Kronblomin" hastusta. Epäselvät tai harhaan johtavat vastaukset saavat kysyjät esittämään "tyhmiä" kysymyksiä Onneksi tyhmiä kysymyksiä ei ole olemassakaan!

Konkreuttinen esimerkki

Valvoja on ottanut tähän esimerkin neuvontamme kirjeenvaihdosta. Alla olevaa tekstiä ei ole editoitu eikä stilisoitu.

Kysyjä Keski-Suomesta:

Asun taloyhtiössä, jossa on erillistaloja kaupungin vuokratontilla.

Kysymykset

- miten jaetaan taloyhtiön maa-alueita joita ei ole yhtiöjärjestyksessä mitenkään jaettu
- voiko yksittäinen osakkeenomistaja mitailla ja jakaa alueita
- voiko yksittäinen osakkeenomistaja istuttaa talojen väliin pensaita kysymättä lupaa talon hallitukselta tai naapurilta
- miten tämmöisessä tapauksessa toteutuu yhdenvertaisuus
- mitä asialle voi tehdä jos ei noudateta yhtiöjärjestystä tai asunto-osakelakia

- miten toimia jos naapuri on kaikesta huolimatta istuttanut pensaat, miten ne voidaan poistaa
- jos istutukset tulevat kasvessaan vahingoittamaan salaojia tai pihakivetyksiä, kuka on korvaus velvollinen (Naapuri istutti tuijia jotka kasvavat aika korkeiksi ja juuret menevät aika syvälle, pensaidan alla kulkee viemärilinja ja salaojaputkia)
- ilmoitin hallitukselle asiasta joka siirsi päätöksenteon yhtiökokoukseen vaikka olisi voinut tehdä päätöksen itse istutusten poistamisesta

Neuvonnan vastaus

Hei, asia on itse asiassa aika yksinkertainen.

Asuntopiha (yleensä maa-ala, joka on ns. takapihalla) määritellään niin, että rajat leveyssuunnassa määräytyvät asuntojen/talojen, kytketyt, välin tai väliseinän keskeltä. Syvyyssuunnassa asia määritellään niin, että piha jatkuu tontin reunaan saakka. Poikkeus on tietysti tilanne, jossa talot/asunnot ovat vastakkain. Tällöin pihat jaetaan syvyyssuunnassa tasan. Yleistä on, että rekisteröinnin yhteydessä on yhtiöjärjestyksen liitteenä piirros, joka selvittää pihojen jaon eli allokoinnin.

Osakkailla on hallintaoikeus asuntopihaan, mutta siitä määrää asunto-osakeyhtiö, pääsääntöisesti hallitus. Fiksuissa yhtiöissä hallitus vie asioista päättämisen

Päivystäjän pakina

yhtiökokoukseen, jolloin varmistetaan yhteinen tahtotila.

Puiden ja pensaiden istuttamisesta on netissä runsaasti tietoa. Etäisyydet sokkeleista, pensaiten ja puitten leikkaaminen niin, että ne eivät yllä naapurin asuinpihan puolelle on varsin selkeä perusasia. Yleisimmin esiintyviä kaikkia yhtiön pihaja sitovia määräyksiä (yhtiökokouksen tai hallituksen päättämiä) ovat väliaitojen samantilaisuus, olivat ne sitten pensas- tai esim. lauta-aitoja. Myös puiden korkeutta rajoitetaan, varsinkin pienillä asuntopihoilla.

Vaikka en vastaa suoraan esittämiini kysymyksiin niin edellä oleva teksti kertonee sen, että soololeva osakas on syytä palauttaa ruotuun. Parhaiten se onnistuu sillä, että teet täsmällisen esityksen siitä, mitä vaadit käsiteltäväksi seuraavassa yhtiökokouksessa. Se on käytännössä asuntopihojen "järjestyssääntö", joka huomioi rakenteiden turvallisuustarpeet, naapurisovun ja kiinteistökokonaisuuden yhtenäisyyteen.

Ystävällisin terveisin,
Asukasliitto ry

Tässä siis esimerkki Liiton hyvin laajakirjoisesta neuvontapalvelusta.

Terveyttä ja lämminhenkistä joulua lukijoille toivottaa,
Hans Duncker

Missä kuuluu vuokralaisten ääni

Lehden numerossa 1/2019 oli ansiokas artikkeli turkulaisen Jyrkkälän lähiön nykytilasta. Pian viisi vuosikymmentä sitten nousseet talot on korjattu ja saneerattu ja näyttävät taas uusilta ja raikkailta.

Vuosikymmenien aikana on Jyrkkälässäkin tapahtunut. Asukkaat ovat vaihtuneet, mutta lähes 20 asunnossa on edelleen alkuperäisiä 50 vuoden takaisia vuokralaisia. Alkuasukkaiden perillisiä on myös joitakin talouksia.

Asukasdemokratia. Alun perin aloittivat toimintansa lakisääteisesti määritellyt talojen asukkaista koostuvat talotoimikunnat. Aikoinaan talotoimikunnat olivat mukana vaatimassa Jyrkkälän nuorisotalon rakentamista, paikallisen terveysaseman saamista jne. Ne myös saatiin ja terveysaseman yhteydessä on myös alueellinen hammaslääkärin vastaanotto. Näin olimme parantamassa palveluja myös naapurilähiöiden asukkailla.

Heinäkuun 16. 1990 annettiin uusi Laki yhteishallinnosta vuokrataloissa. Tämä merkitti alkuperäisten talotoimikuntien loppua. Talotoimikunnista tuli asukas- toimikuntia, joiden toiminta on kiinteämmin sidottu vuokranantajaan.

Vuokralaistalojen asukkaat uudelleen mukaan toimintaan

Tämän päivän ongelma – ei vain Turussa ja Jyrkkälässä – on se, miten vähän asukastoiminta kiinnostaa alueella asuvia ihmisiä. Tämän toiminnan puitteissa voisi kuitenkin nostaa esille ja osin huolehtia monista talo- ja aluekohtaisista asioista. Voisimme vaikuttaa lähiympäristön siisteyteen, järjestykseen ja viihtyvyyteen. Nykyisten asukastoimikuntien mahdollisuudet omaehtoiseen toimintaan ovat toki vähäisemmät kuin talotoimikunnilla aikoinaan.

Asukastoimikunta on lain puitteissa päättämässä mm. järjestyssääntöjen sisällöstä, autopaikoista saunojen ja muiden yhteistilojen kuten kerhojen käyttöperiaatteista. Talotoimikunta osallistuu moniin muihin yhtei-

söllistä asumista edistäviin asioihin. Äkkiä ajatellen tuntuu vallan olevan asukkailla. Mutta miten esimerkiksi kaupunki suhtautuu vuokratalo-yhtiöihin, joita Turulla on runsaasti eri puolilla kaupunkia. Lisäksi kaupunki omistaa yksittäisasuntoja ja vanhuspalvelutaloja kuten *Ruusukortteli* ja *Lehmuvalkama*.

Vuokrataso on vuosien mittaan jatkanut nousuaan, koska kaupungissa on edelleen pulaa kohtuuhintaisten yhteiskunnan subventoimista vuokra-asunnoista.

Asuntopolitiikkaan on saatava selviä muutoksia. Jotta pientuloisten rahat riittäisivät asumiseen, on maahan saatava uudelleen Laki vuokrien sääntelystä. Myös asukasdemokratiaa tulee vahvistaa. Asukastoimikuntien roolia on vahvistettava.

Asukas-yhdistykset ovat Turussa historiaa. Tarvittaisiin kuitenkin toimijoita, jotka ovat kiinnostuneita asumisen kokonaisuudesta, eli muustakin kuin omasta pihapiiristä.

Vetoankin kaikkiin asumisensa olosuhteista kiinnostuneihin ihmisiin. Ottakaa yhteyttä, Kurt Laine p. 050 307 4203.

Kurt Laine

Uusi katse kotikulmiin – niin tehtiin ennenkin

Lisovanhemmat osallistuvat aikaisempaa enemmän lastenlastensa hoitoon ja heillä on tärkeä merkitys lasten kehitykselle. Aina ei mummon tarvitse asua lähelläkään, esimerkki mummon ja vaarin toiminnasta omalla työuralla ja harrastuksista siirtyy kyllä.

Arvot ja asenteet kantavat. Tätä on tutkittu mm. *Lastensuojelun keskusliitossa*. – Mitä enemmän isä kannustetaan osallistumaan, sama vaikutus valuu myös isoisille jossain vaiheessa, kertoo tutkija **Mirkka Danielsbacka** Turun yliopistosta ja Väestöliitosta.

Kotiseutuliitto organisoii ylisukupolvista toimintaa

Mestarit & kisällit voi olla uudenlaista kotiseututoimintaa lapsille, nuorille ja eläkeläisille. Identiteetti vahvistuu ja ilo omista kotikulmista ja lähiympäristöstä yhdistää. Yhtymäkohtia on ympäristökasvatukseen ja paikallishistoriaa voi saada uutta mielenkiintoa perinteestä, rakennuksista ja lähipaikoista. Esille voi tulla vaikkapa lähiympäristön valokuvaus ja kuvankäsittely tai kalastus. Pilottipaikkakunnilla Turussa ja Sodankylässä on järjestetty kou-

lulaisten ja ikäihmisten kerho-tyyppisiä tapaamisia. Ennenkin opittiin mummoilta, niin tänäkin päivänä.

Mestarit & kisällit -hankkeen koordinaattori **Maria Talvitie** kertoo: – Ihanaa on ollut huo-

sa rooleissa: omien kotikulmien asiantuntijana ja myös oppilaana ja tutkimusmatkailijana. Kotikulmat ovat eri-ikäisten yhteistä aluetta ja siihen liittyy monenlaisia tunteita ja tietotaitoa – myös paljon yhteistä ja yhdistävää.

Vantaa-seuran tilaisuudessa pelaillaan Kirkonkylän Agnes-mobiilipeliä aidossa tapahtumapaikassa.

mata, kuinka eri-ikäisten välillä syntynyt kanssakäyminen on koettu usein siksi merkittävimmäksi anniksi ihan kaiken ikäisten ryhmäläisten keskuudessa. Ryhmissä on monenlainen osaaminen ja kotiseutusuhde saanut tilaa – mestarit ja kisällin suhde on vastavuoroinen ja ihminen voi iästä huolimatta olla molemmis-

Toimintaa voivat järjestää erilaiset kotiseutu-, kylä- ja kaupunginosayhdistykset, kulttuuriperintötoimijat tai vanhempain yhdistyksetkin. Lähiympäristö on ympäristökasvatuksen lähin voimavara.

Riitta Salasto

Vuoden 2020 kotiseutu Hankasalmi

Palkinnon saajat Hankasalmelta Kokkolan kotiseutupäivillä, (vas.) Maarit Puttonen, Olavi Puttonen, Ulla Kolehmainen. Kotiseutulitosta Tuula Salo (oik.)

mäen kylässä sijaitseva Vierun talo jaettiin ja nuoripari rupesi rakentamaan savutupaa itselleen.

Historiallinen 400-vuotias talo on tärkeä kunnan asukkaille monin tavoin yhteisötalona. Koulu-yhteistyö on tärkeässä asemassa, muussakin kuin historianopetuksessa.

Hyvä paikka asua ja elää

Yhdistyksen puheenjohtaja **Ulla Kolehmainen** kertoo Hankasalmesta:

– Asukkaita on vajaat 5000. Paljon on kunnan nimen mukaisesti järviä ja vettä. Elokuussa valmistui moderni koulukeskus, jonka yhteydessä on myös päiväkotia. Kaikki kulttuuri ja -kansalaisopiston toiminnot ovat lähellä asukkaita samoin kuin Museokylä, Suomen suurimpiin kuuluva puukirkko, kirjasto, monitoimitalo ja liikuntatalo.

– Hankasalmella elää talkoohenki. Kameraseuran hankkeena valmistui juuri talkoilla **Hääninmäen näkötorni**, jossa on ylhäällä tupa yöpymistä varten. Laajat polkureitit ympäröivät tornia ja alueella on autiotupa-periaatteella toimiva hirsitalo. Ravirata ja maailman ainut reventulien kuunteluasema valmistui niin ikään talkootöillä Hankasalmen observatoriolle. Jyväskylän Sirius toimii siellä. Lähikaupungit ovat Jyväskylä ja Pieksämäki.

Pölylampi syksyisessä asussaan. Lammen rannalla voi täydenkuun aikaan nähdä Hiijen neidon sukimassa hiuksiaan. Sotkamo-seuran retkellä Vuokatinvaaralla.

Talkooporukassa on mukana noin 80 henkeä ja talkoita onkin lähes joka päivä. Tarpeellisia puusepän taitoja on löytynyt yhdistyksen varapuheenjohtajalta **Olavi Puttoselta**. Hallantalon korjaukseen tarvittiin 10 000 talkootuntia. Kustannusarvio oli 257 000 euroa. Museokylässä käy vuoden mittaan lähes yhtä paljon ihmisiä kuin kunnassa on asukkaita. Nuoria museokylään tuo koulun lisäksi kulttuuri- ja taide-

ryhmä **Entisaikalaiset** esittäen esimerkiksi kuvaelmia. Nuoret pääsevät myös töihin museolle.

Millaistahan olisi majoittua näkötorinissa ensi kesänä? Hankasalmi on varmasti kotimaan matkailun oiva kohde ja siellä toteutuu hyvin Kokkolan kotiseutupäivien teema ”Perinne on voimaa”.

Riitta Salasto

Kaivo ja Hallantupa.

Valtakunnallisia kotiseutupäiviä vietettiin tarkoin turvatoimin **Kokkolassa** marraskuun lopulla. Vuoden 2020 kotiseutu on **Hankasalmi**. **Hankasalmen Kotiseutuyhdistys** ylläpitää lähes vapaaehtoisvoimin ulkomuseota, joka koostuu 13 museorakennuksesta.

Päärakennus **Hallantupa** on valmistunut peruskorjauksen jälkeen **EU:n Leader-rahoituksella**. Peruskorjauksen suunnitteli arkkitehti **Hilja Moilanen**. Halla on siirretty vuonna 1967 museokylään ja rakennettiin vuonna 1620, kun Pieksämäen Venet-

Hääninmäen näkötorni.

Neristan ja tervan tie

Neristan, **Kokkolan vanha kaupunki**, on käsityöläisten ja merimiesten kaupunginosana. Kaupunginsalmi **Sunti** aistii **Kustaan II Adolfin** vuonna 1620 perustaman kaupungin henkeä Keski-Pohjanmaan pääkaupunkina. Se oli koko 1600-luvun yksi Pohjanmaan rannikon tärkeimpiä tervanviejiä. Tervaelinkeinon liittyi vahvasti laivanvarustus-toiminta, joka toi taloudellista kasvua, sivistystä ja kulttuuria.

Maankohoamisen seurauksena vain Sunti on muistona kaupunginlahdesta. Tervatorin paikalle on perustettu Englannipuisto. Siellä säilytetään barkassia eli maihinnousuvenettä, joka kaapattiin Krimin sodassa englantilaiselta kuninkaalliselta laivastolta. Kansallisfilosofimme **J.V. Snellman** on asunut Neristanissa 1813-1820. Snellmannin koti on nykyään yhteisötila, ja siellä pidetään mm. perhejuhlia.

Isokatu on kaupungin pääkatu ja sen varrella asui liiketoimissa menestynyt **Johan Rahm**. Vastapäätä on Hongellin talo. Kapteeni **Gustav Hongellin** vaimo **Alma** kunnostautui myös merimiehenä, ja on ensimmäisenä naisena saanut Suomen meripelastusseuran kultaisen ansiomerkin. Alma oli mukana Intian valtamerellä kaupapapurjehduksella, kun hänen miehensä ja osa miehistöä kuoli berberitautiin. Taitavana naisena Alma purjehti parkkilaiivan kotiin lasten luo.

Neristanin talojen seinillä saattoi nähdä palovakuutusmerkin siitä, että palovakuutus oli suoritettu. Myös Chydeniuksen puisto perustettiin 1860 kaupungin paloturvallisuuden parantamiseksi. **Anders Chydenius** (1729-1803) oli kirkkoherra, valtiopäiväedustaja, taloustieteilijä ja liberalismien esitaiteilija. Hän vaikutti mm. uskonnonvapauden säätämiseen, kaupungin tapulioikeuksiin ja rahalaitoksen uudistamiseen.

Roosin talossa toimii nykyään **K.H. Renlundin** museo. Museossa on paitsi Renlundin lahjoittama arvokas taidekokoelma, myös Veikko Vienojan taiteen kokoelma. **Brita Johanna Ahlbäckin** sanotaan olevan esikuva **Vänrikki Stoolin tarinoiden** Lotta Svärdille. Ensimmäisen lottapiiri perustettiin Kokkolaan vuonna 1921.

Kokkolan kaupunki tuhoutui lähes kokonaan 1664. Useiden palojen jälkeen valtaosa Neristanin, Oppistanin, ala- ja yläkaupunkien, taloista on 1820-luvulta. Alueen kulttuurihistoriallinen arvo oivallettiin 1970-luvulla, jolloin Neristan sai suojelukaavan.

Kokkola tunnetaan Keski-Pohjanmaan kamariorkesterista ja Chydenius-Instituutista. Vetyä, sinkkiä, kobolttia – Kokkolan suurteollisuuden vienti vetää yli miljardin vuositulot. Rukka-sadevaatteet tuntevat kaikki. Kokkolan Ykspihlajasta on lähtenyt maailmalle näyttelijä-laulaja **Oona Airola**.

**Teksti ja kuvat:
Riitta Salasto**

Kaupunginsalmi Sunti marraskuussa. Elokuussa Venetsialaisten valot kruunaavat.

Näkymä Neristaniin.

Baltija-patsas Suntin varressa. Lahja Liettuan ystävyyskaupungilta Marijampoleesta.

Kurkistetaan tonttuaittaan

– Tervehtii jo meitä joulu ihanin! Tuli kylmän teitä juhla kuitenkin. Kaikki kauniit aatteet tullessaan se toi, yllään juhlaa aatteet lapset karkeloi. Kynttilät ne hohtaa, kirkkaan tuikkeen tuo: mielemme se johtaa Betlehemin luo.

Ensimmäinen säkeistö **Zacharias Topeliuksen** *Joulun juhla* -runosta. Hän oli yhteiskunnallinen vaikuttaja, mutta monen mielestä hän oli ennen kaikkea satusetä. Tunnettuja joulusatuja ovat mm. *Tähtisilmä*, *Peikkojen joulu* ja *Jouluyö*. Paljon on muuttanut Topeliuksen (1818-1898) ajasta, mutta edelleen rakennetaan linnunpönttöjä, valmistaudutaan syksyllä joulun – ja kuunnellaan Topeliuksen joululauluja.

Jotenkin tuntuu, että koronasyksynä tarvitaan satua. Realismia silti on, että joulua 2020 odotetaan pandemian tuomassa epävarmuudessa. Aasukkaat maalla ja kaupungeissa noudattavat koronan aiheuttamia suosituksia ja määräyksiä. Emme ehkä voi lähteä jouluviettoon maalle mummolaan. Elämme epävarmuuden aikaa ja korona vaikuttaa paitsi ihmisten terveyteen, myös sosiialisiin kontakteihin ja talous-

elämän vaikeuksiin. Uskomme kuitenkin, että elpyminen alkaa ja tästä selvitään.

Joulunaikana voi antaa mielikuvituksen lentää

Tonttuaitassa kaikki sujuu normaaliin tapaan ja valmistaudutaan jouluun. **Häkansbölen kartanon** aittarakennusta (1890) on Vantaalla kunnostettu päättävänä vuonna. Kaikki ei ole vielä

aivan valmista ja nämä kuvat ovat viime joulun Tonttuaitasta ja asukkaille suunnatusta tapahtumasta. Remontin vuoksi ei tapahtumaa tänä vuonna järjestetä.

Vantaan kaupunginmuseo valvoo suojellun Tonttuaitan kunnostusta. Tontut ja aitan sisustuksen ovat luoneet Taitokeskus Hakunilan vapaaehtoiset käsityön ystävät ja taitajat. Idean äiti on **Piia Tuurinmäki** Vantaalta.

Aitan asukkaat toivottavat hyvää joulua!

Riitta Salasto

Tervetuloa Tonttuaittaan, kuvassa Tontun kanssa kirjoittaja Riitta Salasto.

Itämaan tietäjät matkallaan.

Pikabay

Tommi Kinnunen kertoo:

Poltetun maan naistarinoita

Tommi Kinnusen kirja **Ei kertonut katuvansa** on erilainen sotakirja. Se kertoo viiden naisen vaelluksesta Norjasta Suomen Lappiin keväällä 1945 Lapin sodan päätyttyä. Naiset taittoivat matkan kävelen, tukka kynittyä, kylmyyttä, nälkää, pelkoa ja tienvarsimiinoja uhmaten. He olivat lähtiessään vilkuttaneet saksalaisille sulhasilleen, ystävilleen ja työkavereilleen näiden lähtiessä Saksaan hävityn sodan päätteeksi. Mennessään sotilaat polttivat kaikki tielleen osuneet Lapin rakennukset.

Kirjasta selviää moni seikka, joka saattaa olla uusi ja tuntematon. Esimerkiksi se, että suurin osa Lapin nuorista naisista, jotka kaveerasivat saksalaisten kanssa, olivat Saksan puolustusvoimilla palkallisissa töissä, sihteereinä, kääntäjinä, kahvilanpitäjinä, kokkeina, siivoojina. Moni otti saksalaisten tarjoaman työn ilomielin vastaan, sillä töitä oli Lapissa sodan aikana niukasti tarjolla, varsinkaan naisille ja palkallisina.

Rintamakaveruudesta syntyi suhteita

Lapin alueella oli toisen maailmansodan aikana enimmillään 200 000 natsi-Saksan sotilasta,

Tommi Kinnunen teki kirjan Lapin sodasta. Tarinan aluksi naiset vilkuttivat saksalaisille, sodan hävinneille sotilaille, jotka lähtivät kotiin Norjan satamassa. Sitten he lähtivät jalkaparikassa poltettuun Lappiin, väsyneinä, nälkäisinä ja tukka kerittyinä.

joten heitä täytyi näkyä joka puolella. Kun koko sodan ajan nuoret naiset ja miehet olivat rinnastusten töitä tehden tai tapasivat muuten usein toisiaan, oli melko luonnollista, että syntyi myös rakkaussuhteita. Se oli myös aikaa, jolloin saksalaiset olivat aseveljiä, ei vielä vihollisia.

Sodan dramaattinen päättymi-

nen Saksan häviöön aiheutti myös epätietoisuuden aallon, että jääkö Suomi nyt Stalinin vallan alle, osaksi Neuvostoliittoa, kuten kävi koko Itä-Euroopalle. Vai voiko Suomi jäädä poikkeuksena itsenäiseksi valtioksi rautaesiripun läntiselle puolelle.

Lapin kohtaolo sodassa on jo tunnettua historiaa, mutta Kinnusen kirjan varsinainen tarina kertoo siitä mitä sota tekee ihmiselle, mitä

Irenelle, Ailille, Veeralle, Katrille ja Siirille. Mitä se teki suomalaisille naisille, joilla oli suhteita vihattuihin vihollisiin.

Kirja kertoo matkasta, jossa kukaan ei ollut varma mistään. Kukaan ei tiennyt millaiseen maahan he tulisivat, miten heihin suhtauduttaisiin. Ja oliko kotia enää edes olemassa, vai oliko se

vain tuhkakasa, kuten he huomasivat matkallaan talojen olevan.

Nälkä kurni vatsassa, kenkä hiersi, hiki kihelmöi ja vilu väsi. Suurin pelko oli se, mikä olisi vastaanotto vihollisenaikokosena, **tysketös**. Voisiko päästä pälkähästä kertomalla, että ei oikeastaan ollutkaan ollut Norjassa sakemanniin matkassa, vaan Ruotsissa. Sieltä myös palasi iso joukko ihmisiä, jotka olivat olleet siellä sotaa paossa. Ongelmana vain oli, että naiset oli häpäisty tyrkkimällä, sylkemällä kasvoihin ja heidän hiuksensa oli kerittyä kostoksi heidän lähtiessään satamasta kotimatkalle. Kasvot saattoi pestä, mustelmat peittää, mutta huonosti kaljuksi kynitty tukka paljasti totuuden.

Katkerien ihmisten maa

Kotiin palatessa Lappi oli katkerien ihmisten paikka. Kuusamosa syntynyt Kinnunen kertoo kuullensa koko lapsuutensa tarinoita siitä, kun kotiseudulle oli jäänyt vain kaksi polttamatonta taloa. Ihmiset asuivat laavuissa, rakensivat puutteellisista väkeistä itselleen taloja, kärsivät monenlaisista puutteista ja etsivät kurjuuteensa syyllisiä.

Mutta sota oli loppu, saksalaiset lähteneet, joten syntypukeiksi

kelpasivat naiset, vihollisen kanssa huoranneet naiset. He saivat kantaa poltinmerkkiä petturuudesta loppuikänsä. Moni vaikenikin kuin muuri. Heille ei juuri työpaikkoja, ruokakortteja tai muuta apua irronnut.

Kiintoisaa on, että tämän syvältä naisen tuntoja kuvaavan kirjan on kirjoittanut mies. Ei voi muuta sanoa kuin että hän on tehnyt huolellisen taustatyön ja että hän on erinomainen kirjailija. Kinnunen tarjoaa myös uuden näkökulman kirjallisuudessa varsin kaluttuun aiheeseen, toiseen maailmansotaan ja Lapin sotaan.

Lapin sota käytiin heti jatkosodan päätyttyä. Neuvostoliiton kanssa 4.9.1944 solmittuun aselepoon kuului, että Saksan joukot karkotetaan Suomesta 15.9. mennessä. Tätä Hitler ei hyväksynyt, vaan Saksan ja Suomen välille syytyi uusi Lapin sota. Sotaa käytiin 15.9.1944 – 27.4.1945 aikana. Lopulta saksalaiset jättivät jälkeensä poltetun maan, Lapin.

Sotilaat lähtivät nöyrytettyinä Suomesta Norjan kautta, koska Saksa oli hävinnyt sodan. Osa suomalaisista saattajista lähetettiin Osloon kautta Hangin karanteenileirille. Ja osa naisista yksinkertaisesti käveli kotiinsa.

Hilkka Kotkamaa

Syksyn teatterivalioita

Tikkurilan Teatterin syyskausi onnistui **Agatha Christien** ikisuosikilla *Eikä yksikään pelastunut*. Kulttisuosioon nousseiden **H. P. Lovecraft** -jännitys näytelmien ohjaaja **Aarne Linden** tarttui nyt klassikkotrilleriin **Kulttuuritehdas Vernissan** saliin.

Christien luoma maailma **Hercule Poiroteineen** ja neiti **Marpleineen** on ollut tärkeä vaikuttaja ohjaajalle, joka halusi osoittaa kunnioitusta kuuluisalle dekkarikirjailijalle. Pitkän, mutta tiivistunnelmaisen esityksen rooleissa oli komea rivi Tikkurilan Teatterin pitkän linjan harrastajinäyttelijöitä. Heistä nuoremmat **Jenni Jokinen**, **Iiro Ristola** ja konkari **Hilkka Karvinen** jäivät mieleen.

Kymmenen ihmistä saapuu eristyneelle Sotilassaarelle. Hämmennys isäntävään poissaolosta katkeaa, kun ääni levyiltä syyttää paikalla olijoita sekaantumisesta julmiin kuolemantapauksiin. Selviää, ettei kukaan oikeastaan tunne kutsut lähettäneitä herroja ja rouva Owenia. Mysteerin ainekset ovat kasassa, kun yksi vierasta tukehtuu kuoliaaksi kesken illallisen ja loru seinälle ripustetussa taulussa alkaa *“Kävi kymmenen pientä sotilaspoikaa yhdessä pöytähän, vaan yksi ruokaan tukehtui, on jäljellä yhdeksän...”*. Nerokkaassa, usein filmatussa,

tarinassa suljettu paikka, tiivistävä tunnelma ja yhä vääjäämättömämmältä näyttävä tuho saavat henkilöt reagoimaan eri tavoin. Kun epäily, syyllisyys ja pakokauhusta nostavat päätään, jokaisen peitenaamiot paljastuvat raadolliseksi todeksi.

Yössä Gehennan on **Ilpo Tuomariilan** Näytelmäkirjailijaliiton Lea-palkinnon 1985 voittanut näytelmä. Se kertoo ajasta vain vuosi **August Ahlqvistin** murskaavan *Seitsemän veljeksien* arvostelun jälkeen, kun alkoholismien ja masennuksen riivaama **Aleksis Kivi** joutui Lapinlahden mielisairaalaan.

Sairaalan käytävillä hän törmää *Daniel Hjortin* kirjoittajaan runoilija, **J.J. Weckselliin**, joka on juuttunut sairaalaan vuosiksi. Kateus ja halveksunta innoittaa heidät esittämään kollegasta karikatyyrit, missä he ivaavat ja piikittelevät toisiaan. Ylilääkäri näkee tämän uudeksi hoitomenetelmäksi ja sallii sen tiukan ylihoitajan estelyistä huolimatta. Esityksillään he repivät toistensa sielut sirpaleiksi, mikä samalla kuvaa kummankin luovan voiman viimeisiä kipinöitä ja toivoa.

Jukka Hurjanen Kivenä ja **Lari Ylönen** Wecksellinä tekevät upeat roolityöt **Teatteri Kultsalla** Helsingin Sörnäisissä. Samoin vakuuttaa **Pauliina Alanko** Ki-

veä sorsivana, Weckselliä suosivana ylihoitajana. Vuoden parasta, vankkaa Kultsan tulkintaa saimme kokea. Lapinlahti kamppailee tulevaisuudestaan kulttuurin ja mielenterveyden keitaana. Se olisi parhaiten sopinut myös esityspaikaksi.

Risto Kolanen

Teatteri Kultsan Yössä Gehennan on hieno näytelmä kahden kirjailijaneron kohtalosta Lapinlahden mielisairaalassa. Jukka Hurjanen (taustalla), Pauliina Alanko ja Lari Ylönen vakuuttavat.

Iiro Ristola (vas.), Jenni Jokinen ja Henri Harberg selvittävät murhien sarjaa.

Koulutettu henkilökuntamme
takaa korkean laadun ja
aikataulussa pysymisen

Tinkimätöntä laatua
vuodesta 2008

LAATOITUS
VESIERISTYS
RAKENNUS
PURKUTYÖT

linjasaneerauskohteissa pk-seudulla

OMAKOTITALOJEN
TALOTEKNIikka
-SANEERAUKSIA

Yhteystiedot

Linnintie 6
07560 Pukkila

Martti Toukola
p. 040 747 88 46
martti.toukola@netti.fi

Aarne Toukola
p. 0500 438 863

POP VAKUUTUS

Vakuutukset myöntää Suomen Vahinkovakuutus Oy
*Alennus 1. vuoden maksuista. Koskee uusia, vapaaehtoisia
vakuutus sopimuksia. Alennus ei koske liikennevakuutusta tai
määräaikaista matkavakuutusta.

**-25 €
uusista
vakuutuksista.**

Asukasliitto ry:n jäsenenä
saat 25 €:n alennuksen uusista
vakuutuksista.* Ota etu käyttöön
heti netissä popvakuutus.fi tai
puhelimitse 010 3910 392 koodilla

ASUKAS

Haluan liittyä Asukasliitto ry:n jäseneksi

Nimi _____

Puhelin _____

Sähköposti _____

Lähiosoite _____

Postinumero _____

Postitoimipaikka _____

Jäsenmaksutili FI64 4006 0010 2127 99

Henkilöjäsen 28 e

Yhdistykset:

1-50 jäsentä 40 e, yli 50 jäsentä 45 e

Postita liittymiskortti osoitteeseen:

Asukasliitto ry, Vuosaarentie 6a B, 00980
Helsinki

**Jäseneksi voit liittyä myös
netissä www.asukasliitto.fi**

Asukasliittoon voi liittyä:

- asukasyhdistys
- vuokralais- ja talotoimikunta
- muu asukkaiden yhteisö
- henkilöjäsen

Liitto neuvoo:

- vuokra-asukkaita
- osakeyhtiöiden osakkaita
- asumisoikeusasukkaita
- asukkaiden yhdistyksiä
- asukas- ja talotoimikuntia

Jäsenneuvonta

puh. 050 339 1150 (pvm)
ma-pe klo 10-14

Maksullinen neuvontapuhelin

(ei-jäsenet)

puh. 0600 972 72

ma-pe klo 10-14

(puhelun hinta 1,69 e/min + pvm)